„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½, дин за четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 4. У Новом Саду у уторак 8. (20.) јануара 1885. ГОДИНА XX.

ОПШТИ СКУП.

У нас се често писало и говорило о партајној организацији; по неки пут се и покушавало, да се та замисао и оствари, али увек је остало само на речи, или у најбољем случају на слабом покушају, тек да се каже, да се нешто почело, нешто радило, но није се ништа могло постићи. То је колико стара, толико и смешна извина за немар и нерад наш. Међу тим догађаји теку даље својим током и нимало не узимљу у обзир наш нерад и нашу немарност, па с тога и није никакво чудо, што нас важнији политички и у опште јавни народни послови затеку неспремне, те не знамо, шта да радимо, или ако и отпочнемо рад, а ми немамо толико снаге, не можемо таку делатност и такав смишљен рад развити, да бисмо сузбили противничке нападаје и нашој светој ствари победу извојевали. Са нашег нерада и немара страда сама наша света ствар, а ми онда можемо кукати и јадиковати до миле воље, али нам то ништа помоћи неће. За нашу љубав догађаји се неће још једном повратити, те да се узмогнемо организовати и развити смишљен и успешан рад.

О нужности и корисности страначке организације није нужно многе речи трошити. Свако зна, да организована малена војска може побити у борби далеко многобројнију али неорганизовану војску Шта би пак вредила чврста и свесна организација, то се најбоље може видити из неудаћа, које су нас постигле са наше неорганизације приликом последњих избора за земаљски сабор.

Српско-народна слободоумна странка беше моћна и силна, јер је њезина начела одушевљено прихватио цео овострани српски народ, али не беше никакве организације, никакве чврсте партајне свезе, него су исту странку образовали разни хетерогени елементи, који су једва чекали на згодан час, па да се од ње оцепе и да саму странку сурвају у гроб. Једино их је задржавао Милетићев ауторитет, да не пређу отворено у табор народних противника, као што су у ужој Угарској и учинили чим су видили, да на њих не мотри више бодро соколово око Милетићево. Али у Хрватској они су то још пре учинили, т. ј. прешли су у владин табор још док је Милетић водио крму народног брода. Конференција у Руми, где је и Милетић био, оцепљење од српске самосталне странке и стварање такозваног „српског клуба“ — то су све јасни докази били, да је „нотабилитетство“ у Хрватској изневерило свој стари барјак и ено их данас отворено ступише у службу мађаронског бана Хедерварија као његови најоданији и најпослушнији сережани!..

Тим истим путем пођоше и у ужој Угарској многе присталице српско-народне слободоумне странке. Здружише се мање више са познатим реакционарима, поклонише се Тиси и створише себи тако звани кикиндски програм, којим се одричу својих досадањих слободоумних начела и изневеравају народну заставу, под којом су толико година војевали.

Ово оцепљење „нотабилитетлија“ од српско-народне слободоумне странке, прелазак Милетићевог органа „Заставе“ у њихове руке и стварање новог програма произвело је у народу велику забуну, што се приликом изборне агитације и самог избора за земаљски сабор еклатантно доказало. Народ често није знао, коме да верује и како да се влада. Људе, који су све до јуче проповедали народна начела и којима је до сад потпуно веровао, видео је уједаред у противничком логору, па и сам у први мах не знађаше, како да се влада и шта ради. Петнаест му се пуних година проповедало, а и сам се довољно о том уверио, да му земаљска влада није пријатељ, сад га пак терају у логор баш те владе, која му је најљући душманин до сад била! Народ се зачудио; неки су пошли за „нотабилитетлијама“ на танак лед, али већина је остала верна народном начелу, тек мора се признати истина, да је оцепљење нотабилитетлија и стварање новог програма велике штете нанело нашој општој светој народној ствари, али свега тога не би било, да је било чврсте и разумне организације. Ово отцепљење нотабилитетлија било би свакако и онда жалостан чин, али не би било од никаквих злих посљедица по укупну странку и свету народну ствар. Организована српско народна слободоумна странка брзо би преболела неверство неколицине својих присталица, па би и на даље остала јака и силна, као што је и пре била, а у изборним срезовима, где је у већини, свугде би победила. Овако је пак, осим у шајкашком срезу, свугде подлегла. Овде свакако у обзир се морају узети ужасне и нечувене пресије, што су власти чиниле, али чврсто организованој и одушевљеној странци не може и не сме ни то препрека бити, а да не победи. Изборна би борба прошле године са свим друкчије испала, да је српско-народна слободоумна странка чврсто организована била.

Но што се досад није учинило, то се може сад поправити, а то се с тим пре мора учинити, што је питање о организацији управо питање о животу и опстанку српско-народне слободоумне странке као странке. Иначе биће појединих присталица, који усвајају начела српско народне слободоумне странке, али неће бити само странке, неће бити организоване странке, која по плану свесно и успешно развија свој рад у корист народа. То питање постаје с тим важније, ако се узме у обзир, да стојимо по свој прилици на прагу избора за наш народно-црквени сабор, те ће наш народ морати избором својим решити, хоће ли да очува неокрњену своју автономију, или хоће ли да се преда на милост и немилост калуђерштини и реакционарству.

Ту је сад од преке потребе, да се у згодно време, чим се позитивно дозна, да ће се избори за наш сабор расписати, одржи општи скуп свију присталица српско-народне слободоумне странке, те да се на том скупу створи чврста организација и у опште да се претресају партајне ствари и у том погледу донесу закључци, који ће за читаву странку обавезни бити. Ради стварања организације и т. д. неопходно је нуждан општи скуп, а створи ли се чврста организација, онда спокојно можемо чекати на будуће изборе за наш сабор. Онда ће извесно народна ствар победити. Иначе морамо јако зепсти, јер у том случају није искључена могућност, да ће у будући сабор ући већина народних непријатеља а пријатеља синодског оната.

Ми рекосмо, шта имасмо у овој ствари рећи, а надамо се, да ће свако увидети крајњу потребу и нужност чврсте партајне организације, па према томе да је нужно, да се што пре сазове општи скуп свију присталица српско-народне слободоумне странке, нарочито ће то нужно бити, ако се буду расписали избори за наш народно-црквени сабор, те да пођемо у изборну борбу сложно и свесно. Онда ће нам и победа сигурна бити.

Сазив општег скупа то ће бити дужност свију родољубивих кругова у овостраном Српству. Ми за сада хтедосмо само нужност истог нагласити, а све друго у овој ствари је дужност тих родољубивих и слободоумних кругова. **Л. Н.**

ЛИСТАК.

ИЗ ПОСМРЧАДИ
И. С. ТУРГЕЊЕВА.

У веснику Европе изађоше дивот приче И. С. Тургењева. То су „Senilia“, то је „Појезија у прози.“ Приче те нађоше најлепша одзива у читалачке публике свих изображених народа, и одмах, чим се појавише, преведене су на многе стране језике, па и ми их Срби имамо у лепом преводу М. Данина. Казује се, да ту нису све приповетке. Многе су изостале, цензурски их мрак није пропустио да угледају света. Веле, да је неке и сам Тургењев повукао пре нег изађоше из штампе. Ево овде једне причице. По свем садржају, по склопу није ово ништа друго, до прича из причања „Појезије у прози.“ Неки веле, да је ту причу цензура избрисала. Но опет је зато изашла у нихилистичном листу једном, а као што јављају „Берлинском Дневнику“, ово јој је ево садржај:

На прагу.

Предамном се дигла црна, величанствена зграда. Узана врата отворена у сву ширину. Погледах унутра; тамо беше помрчина ка'но тесто. На поњу, на прагу стајала млада мома; беше то руска мома. Хладан, леден дах јурну из зграде. Тај дах донесе собом глас, који овако моми говораше:

— Ти, која хоћеш да прекорачиш овај праг; ти, која хоћеш амо да уђеш, знаш ли ти, шта те овде очекује?

— Знам, одговори мома.

— Знаш ли ти, да те овде очекује највећи јад, глад, хладноћа, болест, презор, затвор, па чак и худа смрца?

— Да; знам.

— Мораш се одрећи свега, што ти је мило и драго.

— Знам; спремна сам да претрпим највећи јад и не само од непријатеља; не, већ и од пријатеља и сродника.

— Јеси л' кадра принети ма какву жртву?

— Јесам.

— Па и ону, којој имена не можеш дати? Ти ћеш пропасти, твоје ће име остати незнано, нико те неће спомињати.

— Да, одговори мома, мени не треба ни хвале, ни сажаљења.

— А готова си и на злочин?

Девојка махну главом у повлад.

— Да, и на то сам спремна.

Наста за мало ћутање. За тим се опет разда глас.

— А не ћеш ви после жалити и кајати се, што си сада све то вољно учинила? Зар нећеш нигда зажалити, што си дала живот за ништа?

— Нећу, одговори мома: — ја све то знадем, па и опет сам вољна, да пређем преко прага.

— А ти уђи!

Она прекорачи праг. Уђе у помрчину, а она се разли за њом, као каква завеса.

— Лудо! кличе глас.

Али са висине, из ваздуха разда се други глас:

— Анђеле! **Б. В. К.**

Политички преглед

Народ је крив. У прошлу суботу је завршио угарски сабор дебату о привреди. На крају је узео реч министар привреде и трговине, гроф Сечењи. Боље да је ћутао. Он је својим говором показао једино то, да је читао Смајлеве чланке о штедњи, те препоручиваше народу да се још више у својим издатцима стегне. Он је кукао, како код нас пропада сточарство, како наши земљорадници не уму по начелима модерног напредка ни да сеју, ни да ору и т. д. — Та то је већ срамота. Шта вреди кукање од министра привреде, кад је он позван да помогне? Јели народ крив што жито нема цене и што нас потискоше са свију пијаца? Јели народ крив што не уме и не зна да се користи напредним правцем у образивању земље, кад му све то није ни познато? Дали је г. министар привреде учинио нужне кораке, да народ сазна за то? Зашто се не брине да створи јефтине, популарне земљорадничке листове, па ма и државном помоћу? А кад држава помаже јеврејске листове који шире разврат, ваљда би могла и корисне листове помагати? Зашто се не брине г. министар привреде, да буде и у нас путујућих пољопривредних учитеља, који би народу показивали и обучавали га докле је дошла нова наука на пољу земљоградње? Зашто се не брине г. министар привреде, да нашу привреду подигне тиме, што ће и индустрију подићи? Него он заступа начело, да индустрија остане у рукама Аустријским, (противник је ђумручкој заштити) па кад види пропадање, онда му је народ крив. „Народ не чува, не штеди, не зна“. Научите га г. министре па ће знати, а водите добру трговачку политику, те му нећете морати проповедати начело, да поред све његове муке, мора још више штедити. Тражити од нашег народа да још горе и скромније живи но данас, то значи тражити од њега да живи горе од просијака! Ако му је у том спас, онда боље да и није жив.

Српски клуб хоће — конференцију. „Српски клуб“ држао је 4. т. м. седницу и решио је, да се састане 19. и 20. т. м. са осталим нотабилитетима и владиним посланицима угарског сабора, (разуме се Србима, или бар по народности Србима) те да се заједнички договоре о даљем правцу свога рада и о покретању листа. Било је говора и о томе, да се сазове скорије општа конференција, на којој би сви Срби из Тројединице и Угарске без разлике могли учествовати. Ово би била велика кураж хрватских нотабилитетлија, и ми право да кажемо, јако сумњамо да ће они то смети учинити, па макар то било опет у Кикинди. Јер оно што су у Кикинди говорили: као на пр. „Пустите нас људи да пробамо мало и друкчије“, сад више неће моћи потрзати. Пробали су, па је та проба испала тако, да смело тврдимо, е неће смети данас нико више од њих имати куражи да рекне народу у очи: „Хајте да пробамо даље!“

Министарска криза у Србији. И београдске и стране новине пуне су вестима о министарској кризи у Србији. Та је криза, као што се вели, потекла из несугласице између министра-председника Гарашанина и министра унутарњих послова г. Новаковића. Ми смо о зачетку те кризе јавили још пре две недеље. Да криза постоји о том нема никакве сумње, но хоће ли се изравнати, или ће довести до делимичне промене министарства то је велико питање. Ма како да је добро уписано Гарашанино-во министарство у двору, ма како силно оно изгледало у силом избраној скупштини, ми видисмо где у крилу тог министарства сваки час наступа несугласица, па и делимична промена. Кад се министарство тако често раздире и покрпљује, то је најјаснији знак, да му нема више дуга и трајна опстанка.

О Македонији. У Софији је о новој години био и опет скуп бегунаца из Македоније. Многи су говорници живим бојама цртали свирепства, којима беху подложени и којима су њихова браћа у Македонији још и данас подложена. Напослетку решише да напишу писмено, у ком ће изложити јадно стање своје отаџбине, па да то писмено предаду свима европским велесилама.

Беседе о св. Сави.

До сада смо добили из разних српских крајева ове позивнице на беседу о св. Сави.

Од црквено-шлолског одбора у **Бјелини** у корист школског фонда. Програм. 1. Пролог говори г. Ђорђе Свитлић. 2. „Св. Савска“ песма пева мушки кор. 3. „Конт“ декламује Ђорђе Јовичић. 4. „Пушку на клин“ од В. Лисинског, квартет певају г. Л. Суботић, Г. Плетикосић, Ј. Витаз и Ђ. Поповић. 5. „Луда“ од Јаше декламује г. Лазар Суботић. 6. „Сремско коло“ од Хлавеса пева мушки кор. 7. „Драги“ од Бранка Радичевића декламује гђца К. Стојановић. 8. „Браћа“ од П. Прерадовића, приказују г. Ђ. Поповић, Г. Плетикосић и Л. Суботић. 9. „Бранково коло“ пева мушки кор.

Од српског академијског друштва „Зоре“ у **Бечу**. Програм. 1. Поздрав од председника „Зоре“ г. П. Јефтића. 2. „Светосавска песма“, пева мушки збор. 3. a) Charles Gounod: „Marche romaine“; b) J. A. Pacher: „Allegro scherzeso,“ у четири руке свирају гђице: Софија Стајића и Јозефина Замперини. 4. Топаловић: „Језерце,“ пева мушки збор. 5. a) L. Arditi: „L' Eeslasi“, Concert-Walzer; b) Salvatore C. Marchesi: „La Folletta,“ са пратњом на гласовиру, пева соло гђица Берта Принц, чланица позоришта: Theater an der Wien. 6. „Мученица“ од Ђуре Јакшића, декламује члан зорин г. Милорад Шимић. 7. Charles Dancla: „Reverie“ Op. 66. свира соло на виолини г. Фрањо Хубер, прати га на гласовиру Карл Гиршик. 8. Д. Јенко: „Богови силни,“ пева друштвени збор.

Од српске црквено певачке задруге из **Чакова**. Распоред. 1. „Ускликнимо“: мушки збор уз пратњу гласовира. 2. „Говор“; говори г. Л. Илијевић. 3. „Тијо ноћи“ четворопев од Хорејшека уз пратњу гласовира. 4. „Sonnambula, Fantaisie brillante“ од J. Лаибаха, свира на гласовиру госпођица Милица Београдац. 5. „II. Коло народних песама“; мушки збор од J. Маринковића; са тенор и бас солом. 6. „Декламација“ декламује г. Љубиша Мича. 7. „Со-

коли, соколи!“ мушки збор од М. Топаловића. Гласовирску пратњу обавља из љубави према задрузи, г. Карло Шерер.

ДОПИСИ.

С пута из Бачке. 4. јануара. По чему да цени човек једно место кад у њега дође? Ово се питање и нехотице намеће кад свестрано предочимо себи данашње околности наше. По ипак — одговор је лак. Како народ у месту томе материјално, умно и морално напредује — било би најстожерније гледиште са кога да се место једно оцени. Па ево једне оцене такове.

Не давно однесе ме пут у Старе Шове; место, у коме живе Срби са Немцима. Пре два а и три деценија беше то место чисто српско (Немци сачињаваху Нове Шове); а данас српски је живаљ са свим потиснут — те Немци превлађују. Срби се раселише које у Срем које у бивши шајкашки баталион. Немци данас мал те не заузимају више од једне трећине места. Па као што Срби бројно опадају, исто тако материјално до зла бога пропадају. Немци постају све јаче капиталисте а Срби суноврат срљају у пролетаријат. Некадашње најбоље газде српске — данаске су бескућници и туђи надничари; потуцају се — рећи — од немила до недрага! Ср. Карловци су им место, где кору леба себи зарађују. А оно мало српских капиталиста (назови!) — то је до главе презадужано. Једва да би се нашло ли три-четири газде, који би рекли, да им је иметак неокаљана својина. Куће су им у пола попадале; дворишта права пустош, од жеље да нађе човек уредно обоје. Запита ли их човек за узрок томе јадном стању њиховом, чуће, како се туже на неродне године и — велике дације. Осим државног терета, који становништво ове обећане земље, до просјачког штапа доводи — становништво шовско сноси још непосредно огроман терет око општинског прореза. Немци покуповаше српске „фртаље“ а њих које доселише, које у Карловце отераше да на горки начин кору хлеба себи зарађују. Јад и невоља неописана!

Тако с материјалне стране.

С умног гледишта — боже мој како да почнем! Можда би требало да сам се створио у онај пар какав референт школски, пак да сам у школу завирио, те би најтачније испитао ову страну напретка шовских Срба. Али хвалим бога кад се то од мене није збило. Јер да сам референт школски, пак у дванајст-тринајст година, за годишњих шеснајст-седамнајст стотина форинти једаред у школу да завирим, свет би ме јавно ружио и ниподашта ме не би држао. А овако, шта сам знао? помислио сам: та у данашњем нашем анархистичном школарству, зар има савеснијих референата школских од родитеља дечијих! и — слушао сам само шта ми исти причају.

На учитеље се јако туже. Деца им — веле — ништ не знају; иду по три и четири године у школу, па једва науче очењаша. Огроман број деце пређе школско доба па не научи ништа. Годишње једва неколико изиђу из школе да знају нешто мало читати и писати; о другом чему ни појма немају. Веле, да горе не може бити, него што је код њих. Кад им човек предочи стање праве школе, види, како им се скоро сузе на очи ваљају од туге за децом својом — том узданицом српском.

Карактеристика је ова врло жалосна, него може и вероватна бити. Та наше су школе данас остављене саме себи; оне живе од милости ил немилости учитеља. Ако је учитељ савестан човек, поред најгорих околности школа мора напредовати колико — толико. Је ли пак учитељ немариша, коме је школа девета брига а савест му је у трбуху, који — све друго претпоставља своме светом позиву, ту је пропаст школина извесна. Премда овде може бити и други случај Испитају ли се и други узроци са којих им школа тако пропада, можда им се неће одобрити све, што учитеља криве. На пр. ко је крив ако деца у невреме школу отпочну; ко је крив, ако се сва за школу способна деца одма не упишу; ко је крив ако деца неуредно школу полазе; ко је крив што на кукавног једног учитеља има годишње до 140 и више за школу способне деце — ко је крив томе? Очевидно, да није учитељ крив. Криви су они, који се хвастају да су препуни свести школске. Где је одбор школски? — Закон у руке пак ето да би и школа и учитељ били бољи и напреднији! Овако, да богме! нека је учитељ само наклоњен лењовању што је случај само код онога, који савест под ноге баци, па види да му је местна власт скроз трулежом проривена — шта га је брига, он себе задовољава а школа — то му је нешто девето. Ово у опште рекох, а факт је да је тако! И — покрај свих наведених узрока, који правдају учитеља — родитељи га зло куде, а за углед стављају школу и учитеља кулпинског, као најближег места, где су прилике и одношаји школски — веле — исто таки, као и код њих.

Јесенаске су покушали отворити нову школу. расписали су и стечај за учитеља, определивши плату у износу законитог минимума и — нешто више, али не добише ни једног компетента; тако остадоже при староме. Пошто је место сиромашно, да је среће од куд, да му се из народних добара помогне да школу своју унапреди. Та и тако силан новац народни лежи по диспозиционим фондовима, па зашто се не би испомагале сиромашне општине! Е — али шта ће онда задужене владике и друга крупнија и ситнија госпоштина. Сви су они потребнији од просвете народне. Све је прече од — школе!

Према изложеном стању школа у Шова, већ у напред се може судити и морална страна истог места. Младеж им је и сувише разуздана, управо развратна. Очито се види како млађи не слушају старије; или, као да старији не знају никаквог дисциплинарног средства — да их бољима створе. Где дечурлија јавно пуше и саблазно говоре и певају; и — где момчад суноврат срља — без решпекта према старијима — у биртије, ту очевидно морал до нуле пада, ту је очита пропаст твоја од тебе израиљу. А одкуд то све потиче? Ја мислим отуда, што је младеж с умне стране напуштена и — необразована. Очеви им беху много угледнији и бољи; а ови, који би ваљало очеве и дедове своје умно да надмаше, јер живимо у добу, где се непрестано апелује на просвету — не обричу много. Пошто у школи ништа не науче, не могу ништа ни знати. Последак ће отуд бити тај, да ће морал још на нижи степен пасти, и пропаст је у сваком погледу неизбежна.

Зато је преко потребно, да се прво школа унапреди. Не прегне ли учитељ својски, да децу савесно нужном знању обучи, а тако исто и општина, ако поради, да и школу своју унапреди у сваком погледу, што до ње стоји — Ст. Шове ће, некад скромно српско место — постати са целим српским иметком — немачка својина и спомињаће се само, да некад беше у њима угледних Срба, али — Срба тада бити неће.

Дао би бог да се на боље окрене!

Станиша.

Вести из места и са стране.

Ко је украо наките српске краљице? Ми смо у своје време јавили читаоцима, да је у Београду украдена с поште пошиљка, у којој беху накити у вредности од 40.000 франака а намењени краљици Наталији. Неки од поштанских чиновника допадоше с тога затвора и истраге. Данас се ушло у траг правим кривцима, а показало се, да су похапшени људи сасвим невини.

Па ко је украо наките? Украо их је кондуктер, на београдској железничкој станици, и то Јеврејин. Зна се да је управа за експлоатацију српске железнице допала већ деломице у јеврејске руке, па је та управа понамештала „изабране синове народа божијег“ дегод је могла. Тако су данас многи Јевреји не само кондуктери по и шефови дуж српске железне пруге, а Срби се запостављају.

Осим јеврејског кондуктера, који је наките украо, умешани су у ту крађу и многи други Јевреји. Доказано је, да су Јевреји носили украдене адиђаре до Раље, да их тамо закопају. Одатле су их враћали у Београд, те их најпре сакрише на тавану код Розенфелда а за тим код Акселрада. — Ми не знамо како је ова вест пала г. Гарашанину, који је довео у Србији Јевреје до уплива. Та он је и онако сваком приликом говорио, да су му милији Јевреји, него Срби, јер Срби знају само да воде опозицију. Па дабогме јеврејски бирачки гласови су г. Гарашанину увек били сигурни, а кад је отишао на забаве јеврејског певачког друштва, тамо су га одрасле јеврејске г-ђице увек љубиле у руке. С тиме га Срби не могу служити. — Ми овом случају не приписујемо бог зна какве важности, али је он свакако потврда за оно мишљење, да српска железница неће добро проћи, ако се буде ишло данашњим путем и даље, а оно ће сваки бар то признати, да нас Јевреји у препредености и неморалу далеко надмашују. Код српске железнице, где је државна контрола још невешта, било би таман згодно поље за јеврејско „напредовање.“

Двобоји. У саборским круговима хрватским и угарским говори се веома много . . . мислите о народу? — Боже сачувај. Него се говори о двобојима међу појединим посланицима. Тако је требало доћи до двобоја између Раца и Вармана, између Франка и Живковића, између Панковића и Павловића. Боже мој како су ти људи чудновати. Они виде где им народ врећају силници и несилници, па ретко да који од њих потражи за то рачуна и сатисфакције. А то би им управо био посао. Него кад им лично учини ма најмање криво, онда су одма готови да се покрве.

Румско српско певачко друштво приређује у понедељак 14. (26.) јануара 1885. у дворани код „венца“ беседу са игранком, под управом свога ликовође т. Душана Јанковића. — Распоред. 1. Песма св. Сави од Рандхартингера, пева мешовити збор. 2. „Скажи ми господи“ од К. Станковића, пева мешовити збор. 3. „Сеја“ од Владана декламује гђца Настасија Кошутићева. 4. „Босански корабљар“ од Ар. Шрабеца, пева мушки збор. 5. „Крв и сузе“ од З. Ј. Јовановића, декламује г. Душан Бајловић. 6. „Језерце“ од Це-а пева мешовити збор. 7. „Обилић“ балада од Мите Поповића декламује гђца Катица Јанковићева. 8. „Недајмо се“ од Гв. Хавласе пева мушки збор.

Земљотрес у Шпанији. До сад је већ прорачуната од прилике она голема штета и несрећа коју проузроковаше последњи земљотреси у Шпанији. Има на 2.000 које мртвих које рањених; порушено је на 8.000 кућа; пропало је на 10.000 комада марве, а 40.000 људи осташе без крова и ичега. Невоља је одиста у неким крајевима велика, те се на све стране купе добровољни прилози.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Две бербе кромпира у једној години. Један земљоделац бавећи се у источној Пруској, видео је, да није ништа лакше, но две бербе кромпира за једну годину дана добити. По што се кромпири поваде из земље крајем месеца јула, онда се понова засаде и расту све до позне јесени, кад им се стабљика до земље одсече а оџаци покрију грањем и лишћем, да мраз не би што наудио. С пролећа, кад се отопли, поваде се из земље кромпири, који су врло добри и свежи. Ето тако, на тај начин, могу се готово за једну годину две бербе кромпира добити.

Справа и средство за кађење воћа. Многи инсекти и бубе, које на лишћу нашег разповреног воћа живе, производе велике штете. С тога свакоме воћару, ако је рад да од свога воћа вајде има, треба да је прва брига да се опрости тих непријатеља. Поред овог средства црног сапуна, који се у води раствори, па оном сапуњавицом воће прска, узима се још и дим дувански. Но да би се целисходније могао дим употребити, има разних апарата, кроз које се пропушта. Тако има један апарат са дршком, на крају које утврђен је један суд у виду кадионице са решетастим заклопцем, који се утврди на деблу онде, одакле ће најбоље дим на све стране дрвета продирати.

Корист од лешњика. У колико култура лешњика може да буде од велике користи, о томе нам казује један инглески поседник. Исти има у својој башти 640 дрвећа засађено и то тако да после свака два реда других воћака долази ред леске. Свака леска за 7 година просечно уроди плодом шест пута, истина, према томе каква је година, час боље час горе, али опет најмањи доходак од једног дрвета износио је увек 2 форинта. Често пак бива. да једна леска донесе и преко 20 форината. Ови се лешњици доносе на пазар у сандучићима по 50 килограма, а иначе су све друге сорте што се негују у Инглеској и што се тиче каквоће и што се тиче количоће далеко надмашили, тако да се они сада највише траже у тој земљи. —

Већи ђумрук на храну у Немачкој у изгледу је. 8. о. м. по нов. обећао је Бизмарк да ће скорим о томе свој предлог поднети. Међу осталим рекао и то: да влада за тим тежи, да сачува немачког сељака од пропасти, а то може само тако бити, ако се удари већи ђумрук на жито. Ми ћемо вам о томе донети свој предлог, уверени, да ћемо тако, тако и за Немачку и за њену већину, коју сачињавају земљорадници, стећи себи заслуга.

Колико шећера уважа Србија преко године? Годишњи увоз шећера у Србију износи око 2 милијуна динара. За сада једино аустријске фабрике намирују тај квантум и то већи део Моравска а остало чешка. —

Рђав апетит — прохтев — код коња. Рђав апетит могу да изазову разни узроци, као: грозничаво стање, запаљење спољних и унутрашњих органа, повреда или супстанцијални губитак слузне покожице у устима, на језику или месу око зуба, неправилност или абнормалитет зуба, и најзад грозничаво стање стомачног црева, т. ј. катарално запаљење стомачног црева. — У првом случају може се апетит повратити, кад се грозничаво стање и запаљења отклоне. — Рањава или повређења уста треба излечити и то на тај начин, кад се иста са свежом или закисељеном водом више пута на дан испирају: а и слаб раствор хлор-киселог калија може се за исту цељ употребити. — Оштре зубе као и врхове мало затупити сругањем, а споредне зубе извадити — Но најчешћи узрок слабом или рђавом прохтеву јесте катарално запаљење стомачног црева. У овом случају употреба смесе горке Глауберове или и кухинске соли са горким и миришљавим — ароматним — биљкама, одвећ се препоручује. Поврх свега тога, треба јако мотрити на целисходно храњење, као и на само приправљање или приуговљавање хране, — не треба ни речи прозборити, јер се само по себи разуме.

Колико се произвело вина у Европи год. 1884. — По статистичним подацима произвела је Аустро-Угарска 24,000.000, Француска 21,299.200, Италија 28,437.000, Шпањолска 18,000.000, Португалска 4,000.000, Немачка 2,014.000, Грчка 1,600.000, Влашка 661.874, Русија и Турска 2,134.000, Швајцарска 900.000 хектолитара. Шест држава: Инглеска, Шотска, Ирска, острво Исланд, Данска, Белгија и Холандска не производе никако вина.

Уништавање гусеничких јаја. Аустро-угарска влада издала је дотичним властима распис, да се на основу истога предузме чишћење воћа, украсног дрвећа по воћњацима, парковима, баштама, њивама и ливадама, па и по шумама.

Као што се види из овога, за чишћење гусеница постоји и закон још од 1868. год. те због тога и издају се сходне наредбе за чување воћа. Сада ово само бележимо, а доцније у своје време вратићемо се на ову ствар, да и нашим земљоделцима изложимо важност и начин чишћења воћа од гусеница и њиних јаја.

Кошарска топлота за говеда. Као што Мај наводи, његови опити потврдили су, да је најповољнија и најпријатнија топлота у кошари за говеда + 10 степен. Реом. Кад била топлота + 4 степ. Реом., онда се је длака накострешила, била је тампа и није расла, а кожа је била чврста. Кад је опет била температура + 15 степ. Реом., онда је дисање било брже и са напрезањем, стока се много знојила и одвећ је много воде пила; опала је на телесној тежини тако јако, да је већи губитак у том случају био, но кад је била температура + 4 степена. Међу тим, кад је температура била + 10 степ. прираштај телесне тежине био је равномеран, а млека највише, па и по доброти било је ово најбоље. Све то, наравно, да би се постигло, морала је и бити храна равномерна и повољна.

Ови опити јасно нам казују каква се корист може постићи кад је како ваља подешена кошарска топлота, те с тога држимо да је и оволико довољно речено па да се увиди ова корист.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 1. број

СТРАЖИЛОВА

са оним садржајем:

„Стражилову“, поздрав М. Живковића. — Трива свирац. Слика из Потисја. — Алемови. Сретна цура I—IV. — Равни путеви. Приповетка Милана Савића. — Српске народне песме упоређене с бугарскима од Ђорђа Магарашевића. — Путописне црте. Слике из Италије. Из Напоља у Казамићолу. Од дра Ђорђа Дере. — Књижевност. Оцене и прикази. — Листићи: Гласник. — Позориште и уметност. — Књижевне новости. — Читуља. — Смесице. — Одговори уредништва. — Од администрације.

ОГЛАСИ.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ТОШЕ АРСЕНИЈЕВИЋА
у Панчеву

потребује једног стручног спомоћника који одма ступити може. — Захтева се да је мађарском и романском језику подпуно вичан. 1—2

ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА
У НОВОМ САДУ
ТРГОВИНА ЧОЈЕ, ПЛАТНА И ПОМОДНОГ ЕСПАПА

потребује једног спомоћника који потпуно добро мађарски и немачки говори, уједно мора бити вешт у намештању излога, и нека јави кад ступити може. Уједно иста трговина потребује и једног шегрта. 1—3

ПОЗИВ

НА

III. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

„ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СТ. ПАЗОВИ“

која ће се у среду 16. (28.) јануара о. г. у друштвеним просторијама у 10 сахата пре подне држати.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Поднашање завршног рачуна за годину 1884. са извештајем управе и надзорног одбора.
2. Давање опростнице (Absolutorije) и одлуке о подели делимка.
3. Избор подпредседника и једне трећине чланова управе и заменика.
4. Избор надзорног одбора и заменика.
5. Одређење плате управи.
6. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

У Ст. Пазови, децембра 1884.

УПРАВА
„задруге за међусобно помагање и штедњу у Ст. Пазови.“

У смислу друштвених правила (§. 29.), закључује главна скупштина само онда правоваљане одлуке, кад су на скупштини бар 25 чланова и 10 део честица престављени. 3 3

Власник и издавалац Милица Свет. Милетића. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.